

Posudek oponenta doktorské disertační práce

Priority hospodářských politik EU v procesu integrace evropských socioekonomických modelů

Autor: Ing. Ondřej Sankot (Katedra světové ekonomiky, FMV VŠE v Praze)

Doktorská disertační práce Ing. Ondřeje Sankota na téma „Priority hospodářských politik EU v procesu integrace socioekonomických modelů“ zpracovává velmi aktuální téma, a to otázku stále existující heterogenity členských zemí Evropské (měnové) unie a odlišných priorit jejich hospodářských politik plynoucích z rozdílných socioekonomických modelů členských zemí, resp. otázku, jak nastavit priority EU, tak, aby nedocházelo ke vzniku vnitřních a vnějších nerovnováh jednotlivých členských států.

Téma práce zapadá do sféry výzkumu Katedry světové ekonomiky, a to do výzkumu globálních, resp. evropských nerovnováh (Hnát a další) či výzkumu různých modelů kapitalismu (např. Jiránková a další). Práce má 262 stran včetně příloh a Seznamu literatury a je rozčleněna do 3 kapitol, Úvodu a Závěru. Rozsah i členění jsou adekvátní uvedenému typu kvalifikačních prací. Práce je zpracována čtivým, srozumitelným a kultivovaným jazykem.

Název disertační práce je výstižný a charakterizuje řešené jádro problému.

Cílem disertační práce je „identifikovat takové nastavení společných priorit hospodářské politiky, které umožní dosahování intenzivního hospodářského růstu v podmínkách společné měny, bez nutnosti nadměrné fiskální nebo monetární stimulace“. Celkový cíl práce je složen ze tří dílčích cílů, které nacházejí svůj odraz ve třech výzkumných otázkách: 1) na základě teorií hospodářského růstu identifikovat determinanty (předpoklady) růstu, 2) na základě identifikovaných determinantů definovat indikátory, které umožní vyhodnocení předpokladů ekonomik pro růst, 3) za použití definovaných indikátorů porovnat výsledky vybraných ekonomik EU z hlediska růstu, který splňuje výše uvedené charakteristiky.

Struktura práce je logická, přehledná a svědčí o promyšlenosti záměru disertační práce. Autor postupuje od obecného vymezení hlavních pojmů směrem ke konkrétní analýze. Nejprve seznamuje s hospodářským růstem teoreticky (Kapitola 1), dále postupuje k hodnocení hospodářské politiky původních členských zemí, EU-14 (bez Lucemburska), v dlouhém období (Kapitola 2), resp. analyzuje jejich růst v krátkém období (Kapitola 3).

Úvod práce, mimo jiné, uvádí jednotlivé socioekonomické modely v členění dle Dickena (2015), doporučovala bych tyto modely hlouběji představit zde, či na jiném místě v práci.

Kapitola 1 má teoretické zaměření a je velmi zdařilá. Autor velmi srozumitelným způsobem představil jednu z nejobtížnějších pasáží studia makroekonomie, tedy otázku hospodářského růstu v dlouhém období, jako růstu potencionálního produktu, dle různých modelů. Kapitola je napsána hutně a současně výstižně. Zejména si velmi cením teoretické zmapování vztahu mezi dlouhodobým a krátkodobým růstem a použitými nástroji (s. 47).

Nejprve zahajuje historickým přehledem, posléze definuje Harrod-Domarův model, Wicksellův, hlavně však Solowův model, resp. Ramseyův a Diamondův model. Kromě těchto keynesiánských a neoklasických modelů posléze uvádí teorie endogenního růstu, zejména model AK a dále Romerův model Learning by Doing a další. V závěru autor uvádí rovněž

poznatky institucionální ekonomie (Olson, North, De Long), které řeší otázku nejvhodnějšího nastavení institucí pro hospodářský růst.

Ve druhé podčásti se autor teoreticky věnuje hospodářskému růstu v krátkém období, tedy stimulaci agregátní poptávky. Disertant detailně rozebírá otázku expanzivní monetární a fiskální politiky s různými typy očekávání, vliv hospodářského cyklu, zvoleného kurzového režimu atp.

Závěr první kapitoly je věnován rozsáhlé rešerši empirických studií na téma hospodářského růstu. V ní je zejména zajímavá pasáž týkající se daňových politik, resp. daňového zvýhodnění a jeho vliv na makroekonomickou stabilitu (s. 74).

Kapitola 2 již představuje vlastní aplikační – praktickou část.

Autor na základě kapitoly 1 vybírá obecné determinanty ekonomického růstu a vytváří Index prorůstové hospodářské politiky v dlouhém období. Tento index je složen z pěti subindexů (investic, kvality institucionálního prostředí, regulačního prostředí, kvality lidského kapitálu, inovační kapacity) a subindexy jsou tvořeny jednotlivými indikátory. Dle výsledků jednotlivých indikátorů pak vytváří pořadí zemí.

Zde – oproti verzi při malé obhajobě – autor zapracoval mou připomínku, tedy explicitně vyjádřil, že vytvořený index je autorovou vlastní tvorbou, a tedy vlastním přínosem, a dále rovněž v práci nově uvedl, jakým způsobem byly jednotlivé indikátory vybírány a tím ozřejmil jejich volbu. Tento vlastní přínos autora vysoce oceňuji, totéž platí pro vlastní přínos v kapitole 3.

Kapitola 3 je rovněž aplikační, tentokrát však zaměřena na krátké období. Zde autor konstruuje vlastní Index prorůstové hospodářské politiky v krátkém období, jež je složen ze 6 subindexů a dále z dalších indikátorů.

Rovněž zde bych analogicky vyslyšel mé doporučení, jež se týkalo kapitoly 2.

Shlukovou analýzou pak autor vytváří na základě výše uvedených výpočtů shluky zemí. Za pomoci regresní analýzy počítá korelace mezi subindexy, celkovým indexem pro krátké období a HND na obyvatele. V závěru pouze orientačně zprůměrovává oba indexy pro krátké i dlouhé období a sestavuje tabulku s pořadím zemí dle prorůstové hospodářské politiky. Vycházejí z ní nejlépe státy skandinávského modelu, následovány zeměmi kontinentálního modelu, modelem liberálního a na konci nepřekvapivě jsou země modelu středomořského.

O čelném umístění zemí skandinávského modelu není rozhodně pochyb, což plyne např. z různých žebříčků konkurenceschopnosti a dalších studií, otázkou k diskusi je zjištění autora, že existuje předstih zemí kontinentálního modelu (hlavně Německo) před zeměmi liberálního modelu. Obvykle se objevují např. ve zmiňovaných žebříčcích konkurenceschopnosti (což není totéž jako prorůstové faktory) či jiných pracích země liberálního modelu hned za zeměmi skandinávskými, ovšem v celosvětovém měřítku (USA, Singapur apod.), což vede k názoru, jako by byly dvě cesty ke konkurenceschopnosti. Nabízí se tedy otázka, co přesně je v Evropě příčinou vyšší „prorůstovosti“ kontinentálního modelu ve srovnání s liberálním modelem. Může to být otázkou pro autora či pro další výzkum, resp. **k případné diskusi při velké obhajobě**. Odpověď na ni může být relevantní i pro Českou republiku, i když zatím postkomunistické země jsou řazeny do modelů svého druhu.

Závěry disertační práce jsou logické a vyplývají ze zkoumání autora v jednotlivých částech práce. Dle mého názoru autor splnil dílčí cíle i celkový cíl práce.

Metodologie použitá v práci je adekvátní, odpovídá požadavkům na tento typ kvalifikačních prací. Z kvantitativních metod byly použity v kapitole 2 výpočty jednotlivých subindexů na bázi indikátorů a v kapitole 3 metoda shlukové analýzy a regresní analýza.

Práce se zdroji je adekvátní, autor pracoval se širokou škálou literatury domácí i zahraniční a s relevantními zdroji statistických dat.

Formální úprava je v pořádku.

Disertační práce má **přínos pro ekonomickou teorii**. Autor zejména v teoretické části disertační práce prokázal znalost makroekonomické teorie a schopnost tuto teorii dávat do souvislosti s konkrétními problémy ekonomické reality. Podal plastický obraz problému, veškerá svá tvrzení podložil studiem literatury, resp. kvantitativními metodami ekonomického výzkumu a jeho závěry a diskuse problémů mohou udávat další směr výzkumu na školícím pracovišti.

Praktickým přínosem práce jsou diskuse problémů i závěry práce, které mohou být chápány jako konkrétní doporučení pro činnost orgánů Evropské unie, národních vlád a dalších.

Předložená disertační práce Ing. Ondřeje Sankota jednoznačně splňuje požadavky kladené na doktorské disertační práce a doporučuji ji k obhajobě před příslušnou komisí a udělení titulu Ph. D.

doc. Ing. Martina Jiránková, Ph. D.
Katedra světové ekonomiky
FMV VŠE v Praze

V Praze dne 4. 12. 2018